

JEDZIEMY DO WÓD W...

Biuletyn informacyjny nr 1-2
Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP

2013
ISSN 1427-0900

JEDZIEMY DO WÓD W...

**Stowarzyszenie
Gmin
Uzdrowiskowych RP**

Biuletyn informacyjny nr 1-2, 2013 r.

Rada Naukowa biuletynu informacyjnego „Jedziemy do wód w ...”:

1. **prof. dr hab. Andrzej Rapacz** – Katedra Marketingu i Zarządzania Gospodarką Turystyczną, UE we Wrocławiu,
2. **prof. dr hab. inż. arch. Elżbieta Węclawowicz-Bilska** – Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej,
3. **prof. dr hab. Marek Zdebel** – Katedra Prawa Finansowego Uniwersytetu Śląskiego,
4. **prof. dr hab. Janusz Szopa** – Katedra Rekreacji AWF Katowice,
5. **dr Tadeusz Burzyński** – Wydział Turystyki i Promocji Zdrowia GWSH Katowice, Instytut Turystyki w Krakowie,
6. **dr Diana Dryglas** – Katedra Geologii Ogólnej i Geoturystyki, AGH Kraków,
7. **dr Andrzej Hadzik** – Katedra Turystyki AWF Katowice.

Recenzenci biuletynu informacyjnego „Jedziemy do wód w ...”:

1. **dr hab. n. med. prof. nadzw. Włodzisław Kuliński** – Wydział Nauk o Zdrowiu UJK w Kielcach, Zakład Medycyny Fizykalnej UM w Łodzi,
2. **prof. dr hab. Bogusław Sawicki** – Katedra Turystyki i Rekreacji, UP w Lublinie,
3. **dr hab. inż. Marek Doktor** – Katedra Geologii Ogólnej i Geoturystyki AGH, Kraków.

Redakcja biuletynu informacyjnego „Jedziemy do wód w ...”:

1. Redaktor naczelny – **prof. dr hab. Bogusław Sawicki**
2. Redaktor językowy – **mgr Wojciech Fułek**
3. Redaktor tematyczny – **dr Jan Golba**
4. Sekretarz redakcji – **Iwona Drozd**

Biuletyn wydany przez:

Stowarzyszenie Gmin Uzdrawiskowych RP
33-380 Krynica-Zdrój, ul. Czarny Potok 27/24
tel. 18 477 74 50, fax 18 477 74 51
ISSN 1427-0900

www.sgurp.pl
e-mail: biuro@sgurp.pl

Fotografie:
Archiwum SGU RP

Wydawnictwo i Drukarnia NOVA SANDEC
33-300 Nowy Sącz, ul. Lwowska 143
tel./fax 018 547 45 45, tel. 018 441 02 88
e-mail: biuro@novasandec.pl
www.novasandec.pl

Spis treści

Od Redakcji.....	5
------------------	---

Z ŻYCIA SGU RP

Posiedzenie Zarządu SGU RP w Ciechocinku (I.Drozd).....	7
Zwyczajne Walne Zebranie Członków SGU RP w Iwoniczu-Zdroju (I.Drozd)	11
Włodarze gmin uzdrowiskowych wyróżnieni w XV edycji Nagrody im. Grzegorza Palki (I.Drozd)	17
Nagroda plebiscytu Top Inwestycje Komunalne 2013 dla Solca-Zdroju (I.Drozd)	19

PREZENTACJA GMIN CZŁONKOWSKICH SGU RP

Muszyna	23
Augustów	27

PROMOCJA

V Europejski Kongres Gospodarczy 13-15 maja 2013 r., Katowice (I.Drozd)	31
SPAcer gra uzdrowiskowa na telefony komórkowe i tablety (I.Drozd).....	45

UZDROWISKA PO LIFTINGU

Iwonicz Zdrój	47
Ustroń	51

REFERATY

Przestrzenne i funkcjonalne rozmieszczenie miejscowości uzdrowiskowych w Polsce (mgr Agata Kobyłka, mgr Anna Helena Sawicka).....	55
Zagospodarowanie przestrzenne i estetyka, jako nieodzowny element obszarów i obiektów uzdrowiskowych (Anna Helena Sawicka, Joanna Janicka)	67

Od redakcji

Droży Czytelnicy,

Przekazujemy Państwu kolejny numer Biuletynu Informacyjnego Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP „Jedziemy do wód w ...”.

Cieszymy się niezmiennie, iż nasze czasopismo zyskuje coraz większą liczbę odbiorców. Szczególnie instytucje naukowe zainteresowane są uzyskiwaniem bieżących informacji i sprawozdań z konferencji naukowych, spotkań poświęconych problematyce uzdrowiskowej i samorządowej, a także artykułami naukowymi.

W roku 2013 podjęliśmy działania, aby Biuletyn Informacyjny „Jedziemy do wód w ...” znalazł się w wykazie **czasopism naukowych**, a publikacje umieszczane na łamach biuletynu były punktowane.

Bardzo ważnym wydarzeniem dla środowisk samorządowo-uzdrowiskowych był odbywający się w Iwoniczu-Zdroju w dniach 3-5 czerwca 2013r. XXII Kongres Uzdrowisk Polskich. Tematem przewodnim kongresu było hasło: „Polskie uzdrowiska siłą rozwoju regionów.”

Stanowczy protest Zarządu SGU RP – w sprawie artykułu prasowego i zaskakujących informacji na

temat nieprawidłowego funkcjonowania gmin uzdrowiskowych i uzdrowisk oraz możliwości pozbawienia statusu uzdrowiska, aż 10-ciu polskich uzdrowisk – doprowadził do wyjaśnienia i pozytywnego rozwiązania tego ważnego dla środowiska uzdrowiskowego problemu.

Kolejna edycja plebiscytu Top Inwestycje Komunalne 2013 za nami. Za unikalność w skali kraju został wyróżniony kompleks mineralnych basenów siarkowych w Solcu-Zdroju. To jedyny w Polsce projekt hybrydowy.

Działania promocyjne i prezentacja gmin uzdrowiskowych stanowią bardzo ważny element działalności SGU RP. Tradycyjnie już w programie Europejskiego Kongresu Gospodarczego w Katowicach poruszane były kwestie związane z uzdrowiskami. Przedstawiamy prezentację SGU RP na temat uzdrowisk przygranicznych i możliwości dla pacjentów obu krajów. Zupełnie inną formą promocji i prezentacji uzdrowisk jest gra mobilna na telefony komórkowe i tablety. Nazwa SPACer łączy w sobie SPA i uzdrowiska.

W roku 2013 sukcesem zakończyły się wieloletnie działania

SGU RP mające na celu utworzenie parlamentarnego zespołu ds. uzdrowisk i ogólnopolskiego konsorcjum zrzeszającego podmioty zainteresowane promocją i rozwojem turystyki uzdrowiskowej, spa i wellness.

W dniach 14-17 maja 2013r. w bułgarskim kurorcie Pomorie odbył się 18-ty Kongres Europejskiego Związku Uzdrowisk. SGU RP reprezentował Wojciech Fułek

– v-ce prezes zarządu, który w trakcie obrad Walnego Zebrania Członków EZU został mianowany v-ce prezesem Europejskiego Związku Uzdrowisk. Wojciech Fułek w ramach struktur EZU odpowiada za: relacje i kontakty z gminami uzdrowiskowymi oraz projekty wspólne. Serdecznie gratulujemy.

Życzymy miłej lektury Czytelnikom Biuletynu „Jedziemy do wód w...”

Iwona Drozd
Kierownik Biura SGU RP

Z ŻYCIA SGU RP

Posiedzenie Zarządu SGU RP w Ciechocinku

W dniu 19 sierpnia 2013 roku w Hotelu Villa Park w Ciechocinku odbyło się posiedzenie Zarządu Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP.

W spotkaniu wzięli udział:

- **Jan Golba** – Prezes Zarządu SGU RP (burmistrz Muszyny)
- **Wojciech Fułek** – Wiceprezes Zarządu SGU RP (przewodniczący Rady Miasta Sopotu)
- **Leszek Dzierżewicz** – Wiceprezes Zarządu (burmistrz Ciechocinka)
- **Janusz Gromek** – Członek Zarządu (prezydent Kołobrzegu)

Oprócz spraw związanych z bieżącym funkcjonowaniem SGU RP przedstawiciele Zarządu dyskutowali m.in. nad:

1. sytuacją prawną niektórych uzdrowisk związaną z informacjami prasowymi o możliwości pozbawienia ich statusu uzdrowiska,
2. zagadnieniami prawnymi związanymi z: podatkiem od nieruchomości, ustawą uzdrowiskową, subwencją ekologiczną,

zmianami operatów uzdrowiskowych.

Wiodącym tematem, poza sprawami związanymi z bieżącymi działaniami realizowanymi przez SGU RP była kwestia możliwości utraty statusu uzdrowiska przez 10 polskich uzdrowisk. „Gazeta Prawna” (dnia 30 lipca 2013 roku) powołując się na źródło z Ministerstwa Zdrowia wskazała w artykule, iż uzdrowiska nie wykorzystują posiadanych surowców leczniczych, nie korzystają z zakładów lecznictwa uzdrowiskowego, przekraczają normy dot. poziomu hałasu i pyłu zawieszonego, są po prostu brudne, zbyt hałaśliwe i zbyt chore by leczyć. Informacje dotyczyły uzdrowisk: Kamień Pomorski, Sopot, Augustów, Supraśl, Cieplice Zdrój, Goczałkowice Zdrój, Muszyna, Wapienne, Krasnobród i Dąbki. Prezes Jan Golba przypomniał, że aby miejscowość mogła posiadać status uzdrowiska należy spełnić łącznie 5 warunków:

1. posiadać złoża naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach

- lecniczych,
2. posiadać klimat o właściwościach leczniczych potwierdzonych na zasadach określonych w ustawie,
 3. na terenie uzdrowiska muszą znajdować się zakłady lecznictwa uzdrowiskowego i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, przygotowane do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego,
 4. spełnić określone w przepisach o ochronie środowiska wymagania w stosunku do środowiska,
 5. posiadać infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno - ściekowej, energetycznej, w zakresie transportu zbiorowego, a także prowadzić gospodarkę odpadami.

Posiedzenie Zarządu SGU RP

Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę na zapis ustawy mówiący o konieczności „... **posiadania** **złoża naturalnych surowców leczniczych i klimatu o potwierdzonych właściwościach leczniczych** na zasadach określonych

w ustawie, ... **posiadania zakładów lecznictwa uzdrowiskowego i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego.**” Posiadania, a nie wykorzystywania, czy użytkowania. Oczywiście po to są naturalne surowce lecznicze w uzdrowisku, aby ich używać w procesie leczenia uzdrowiskowego, ale ustawa w żadnym jednak wypadku nie pozwala na pozbawienie statusu uzdrowiska miejscowości, która nie używa własnych surowców w procesie leczenia uzdrowiskowego. Ustawa nie zakazuje też używania w procesie leczenia naturalnych surowców leczniczych spoza uzdrowiska. Jak podkreślił Jan Golba w ustawie nigdzie nie używa się zwrotów „wykorzystuje się” lub „używa się” naturalnych surowców leczniczych z obszaru uzdrowiska. Oznacza to, że miejscowość może otrzymać lub utrzymać status uzdrowiska wyłącznie wtedy, kiedy spełni wymagania określone w art. 34 ustawy uzdrowiskowej z 2005 r.

Prezes Zarządu SGU RP - Jan Golba oświadczył, że należy się zdecydowanie przeciwstawić działaniom podjętym przez Ministra Zdrowia, gdyż działania te nie znajdują żadnego umocowania w ustawie uzdrowiskowej, ani w żadnej innej normie prawnej. W trakcie posiedzenia zaproponowano, aby wystąpić do Ministra Zdrowia o ustalenie terminu spotkania w celu wyjaśnienia całej sytuacji.

Klomb w Parku Zdrojowym

Kolejnym tematem obrad uczestników spotkania były zagadnienia prawne związane z podatkiem od nieruchomości.

Jan Golba przedstawił informacje dotyczące planowanej rozprawy przed Trybunałem Konstytucyjnym. Rozprawa została wyznaczona na dzień 26 września 2013 o godz. 10⁰⁰. Biorąc pod uwagę wagę tematu rozpatrywanego na rozprawie ważne jest, aby silna reprezentacja gmin uzdrowiskowych uczestniczyła w spotkaniu. Wniosek w sprawie podatku od nieruchomości do Trybunału Konstytucyjnego został złożony przez 3 gminy uzdrowiskowe: Połczyn-Zdrój, Sopot i Kołobrzeg. Na wniosek TK przesłane wnioski zostały uzupełnione o dodatkowe informacje. Trybunał Konstytucyjny po wstępnym rozpoznaniu wniosków przekazał wniosek Rady Miasta Kołobrzeg do rozpatrzenia.

W odpowiedzi na pismo Trybunału Konstytucyjnego w sprawie udzielenia informacji, w jaki spo-

sób SGU RP ocenia w odniesieniu do gmin uzdrowiskowych nowelizację art.5 ust.1 pkt 2 lit. d ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, dokonana przez art. 1 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. Nr 225, poz. 1461) oraz art. 133 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654, ze zm.) Jan Golba - Prezes Zarządu negatywnie ocenił wprowadzone zmiany i jednocześnie w pełni podzielił stanowisko Gminy Kołobrzeg w przedmiocie uznania nowelizacji ustawy podatkowej za niezgodne z Konstytucją.

Następnie Zarząd SGU RP omówił kwestie dot. subwencji ekologicznej dla gmin i zmiany dot. operatów uzdrowiskowych.

Tradycyjnie ostatnim punktem posiedzenia Zarządu było zwiedzanie Uzdrowiska, w którym odbywa się posiedzenie Zarządu.

Ciechocinek, jedno z najpiękniejszych uzdrowisk w Polsce, oprócz walorów klimatycznych i leczniczych, posiada ciekawą architekturę i obiekty o historycznym rodowodzie. Jest wśród nich rezydencja Prezydenta RP. Odrestaurowany i pieczołowicie wyremontowany, Dworek Prezydenta RP mieści dzisiaj pamiątki po Prezydencie Ignacym Mościckim oraz wystawy czasowe przedstawiające działalność Prezydentów.

Bogactwem naturalnym Ciechocinka są obfite złoża solanek ciepłych, które dzięki obecności chlorku sodu, związków wapnia, magnezu, żelaza, wolnego siarkowodoru, jodu, bromu i innych mikroelementów posiadają wybitne właściwości lecznicze. Lecznictwo uzdrowiskowe Ciechocinka jest ukierunkowane na: choroby układu krążenia, choroby układu oddechowego, choroby ortopedyczno-urazowe, choroby reumatyczne, choroby układu nerwowego i choroby kobiece.

Ciechocinek znany jest z pięknych dywanów kwiatowych, których układ i kompozycja zmieniana jest co roku. Do uzyskania efektownego kwietnika, wysadza się rośliny o ozdobnych liściach w różnych odmianach i gatunkach. Dywany są pielęgnowane i strzyżone, dzięki czemu mają efektowny wygląd przez cały sezon letni. Na obsadzenie dywanu zużywa się kilkadziesiąt tysięcy sadzonek roślin.

Kuracjusze i goście wypoczywający w Ciechocinku bardzo chętnie odwiedzają zrewitalizowany Park Tężniowy, Partery Hellwiga, Pijalnię Wód Mineralnych i Tężnię. W czerwcu 2011 roku ciechociński deptak wzbogacił się o multimedialną fontannę na Parterach Hellwiga zlokalizowaną przy Szpitalu Nr 1. W otoczonej barierką fontannie w obiegu zamkniętym znajduje się 7 m³ wody. W środku widnieje

kielich mający 1,6 m wysokości, nad który wytryska cienki strumień wody. W obwodzie jest 64 strumieni wody i 8 spiętrzonych strumieni wzbijających się pionowo. Wieczorem fontanna świeci w różnych kolorach.

Dużą popularnością wśród odwiedzających Ciechocinek gości zmotoryzowanych cieszy się Camping Ciechocinek Nr. 17. Camping jest nowoczesnym, ogrodzonym obiektem kategorii ***. Zlokalizowany jest w cichej i spokojnej części miasta, w centrum Ciechocinka. W pobliżu znajdują się tężnie solankowe, Park Zdrojowy i Park Tężniowy, główny deptak spacerowy, liczne lokale gastronomiczne, sklepy z pamiątkami i spożywczo-przemysłowe oraz inne atrakcje turystyczne.

Jesteśmy przekonani, że każdy turysta czy kuracjusz, który na miejsce swojego wypoczynku i leczenia wybierze Uzdrowisko Ciechocinek nie będzie rozczarowany, a wręcz przeciwnie jego oczekiwania zostaną w pełni zaspokojone.

Iwona Drozd

Z ŻYCIA SGU RP

Zwyczajne Walne Zebranie Członków SGU RP w Iwoniczu-Zdroju

Dnia 03 czerwca 2013 r., w GSZ „Górnik” w przeddzień rozpoczęcia obrad XXII Kongresu Uzdrowisk Polskich w Iwoniczu-Zdroju odbyło się Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP.

Otwarcia corocznego spotkania SGU RP dokonał Prezes Zarządu Pan Jan Golba. Burmistrz Muszyny powitał obecnych na spotkaniu wójtów, burmistrzów i prezydentów miast i gmin uzdrowiskowych oraz przedstawicieli gmin członkowskich stowarzyszenia.

W spotkaniu udział wzięło **27 delegatów miast i gmin uzdrowiskowych w Polsce.**

Spotkanie władarzy gmin uzdrowiskowych było okazją do podsumowania działalności Zarządu Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP za rok 2012, a także do omówienia najistotniejszych dla samorządów spraw, które wymagają zajęcia stanowiska przez przedstawicieli gmin uzdrowiskowych. Sprawozdanie z działalności Zarządu SGU RP przedstawił zebranym Prezes Jan Golba.

Prezes Zarządu SGU RP Jan Golba poinformował zebranych, że liczba gmin członkowskich Stowarzyszenia cały czas wzrasta. Obecnie do Stowarzyszenia należy 36 gmin uzdrowiskowych. Przypadki rezygnacji z członkostwa są niezwykle rzadkie i nie do końca znane są ich powody. W 2012 roku z członkostwa w Stowarzyszeniu zrezygnowała Gmina Jedlina-Zdrój. Natomiast do grona gmin członkowskich stowarzyszenia dołączyły: Gmina Jaworze oraz Gmina Łeba.

Jan Golba (Prezes Zarządu) poinformował, że Zarząd Stowarzyszenia zgłosił propozycję wprowadzenia koniecznych zmian w obowiązującej **ustawie uzdrowiskowej z 2011 roku** poprzez całkowite **wykreślenie definicji „zakładu przemysłowego” z ustawy uzdrowiskowej.** Według obowiązującej definicji zakładem przemysłowym jest zarówno ciastkarnia, lodziarnia, jak i rozlewnia wód mineralnych – która siłą rzeczy musi być ulokowana w uzdrowisku.

Tak przyjęta definicja „zakładu przemysłowego” powoduje wiele konfliktów pomiędzy potencjalnymi inwestorami, a gminami uzdrowiskowymi, które są bezradne wobec tak skonstruowanej treści przepisu art. 2 pkt.13.

Realizując wniosek zgłoszony na Walnym Zebraniu w Wieliczce Zarząd SGU RP koordynował przygotowanie **projektu wniosku do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie stwierdzenia niezgodności przepisów ustawy z Konstytucją RP oraz postanowieniami Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego**. Wniosek do Trybunału Konstytucyjnego w powyższej sprawie złożyły 3 gminy członkowskie SGU RP: Połczyn-Zdrój, Sopot i Kołobrzeg. Po rozpatrzeniu – uzupełnionych przez Rady Miasta wniosków TK nadał bieg wnioskowi złożonemu przez Radę Miasta Kołobrzeg.

Na dzień 26 września 2013 roku został wyznaczony termin rozprawy w sprawie z wniosku Rady Miasta Kołobrzeg. Prezes Zarządu zaapelował do wóldarzy gmin uzdrowiskowych o liczny udział w zaplanowanej rozprawie.

W dalszej części sprawozdania Prezes Jan Golba poinformował o złożonych przez Zarząd SGU RP propozycjach zmian do **ustawy „o utrzymaniu czystości i porządku**

w gminach” z dnia 13.09.1996 r. Zaproponowane zmiany dot. kwestii związanych ze zlecaniem odbioru odpadów komunalnych własnym spółkom komunalnym lub samorządowym zakładom budżetowym

Zarząd SGU RP wystąpił do Prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o **uruchomienie dla uzdrowisk programu dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii** oraz Ministra Środowiska w sprawie **objęcia opłatą eksploatacyjną zwykłych wód głębinowych wykorzystywanych do produkcji wody mineralnej i napoi oraz podwyższenia opłaty eksploatacyjnej**. Ministerstwo Środowiska wprowadziło do ustawy prawo geologiczne i górnicze zapis (art. 5), że wodami leczniczymi od których przysługuje opłata eksploatacyjna jest woda, o mineralizacji powyżej 1000 mg/dcm. Zapis ten jednak nie wyczerpuje potrzeby zmiany przepisów Rozporządzenia RM w sprawie wysokości opłat eksploatacyjnych. Zapis ten w niewielkim stopniu zwiększył wpływy budżetowe gmin z tytułu opłaty eksploatacyjnej.

Dodatkowo SGU RP zaproponowało aby utworzyć **pilotażowy program budowy zespołów baterii fotowoltaicznych w uzdrowiskach**.

Zarząd kontynuuje działania w sprawie **tw. subwencji ekologicznej, czyli nowych zasad tworzenia dochodów gmin, posiadających na swoim terenie: Obszary Natura 2000, parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerwaty przyrody, strefy chronionego krajobrazu.** Poselski projekt nowelizacji ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego został złożony przez KP PSL. Wniosek uwzględnia uwagi przedstawione przez SGU RP, Związek Miast Polskich, Związek Powiatów Polskich oraz Związek Gmin Wiejskich. Zaproponowane zmiany dotyczą rekompensaty finansowej dla gmin z tytułu ograniczeń rozwoju ze względu na posiadanie: Obszarów Natura 2000, parków narodowych i parków krajobrazowych.

Zwiększenie budżetu następowałoby poprzez obliczanie tw. subwencji ekologicznej. Subwencja ma charakter subwencji wyrównawczej i sprawiedliwie kompensuje utracone dochody gmin ze względu na ograniczenia w gospodarowaniu na terenach prawnie chronionych. Subwencja będzie obliczana w oparciu o wzór bazujący na powierzchni obszaru chronionego znajdującego się w granicach administracyjnych gminy (liczony w hektarach powierzchni), przy założeniu kwot bazowych ustalonych ustawowo z uwzględnieniem tego, że powierzchnie

różnych obszarów nakładające się na siebie nie będą podwójnie dofinansowane. Oznacza to, że jeżeli obszary Natura 2000 pokrywają się z obszarami parku narodowego, subwencja będzie wypłacana tylko jeden raz – za obszary chronione parków narodowych – w wysokości uzależnionej od liczby hektarów parku narodowego znajdujących się na obszarze poszczególnej gminy.

Zarząd SGU RP uczestniczy w ważnych dla gmin wydarzeniach lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich oraz spotkaniach i konferencjach zagranicznych. Przedstawiciele Zarządu udzielają licznych wywiadów telewizyjnych i prasowych w których podejmowana jest problematyka uzdrowisk i gmin uzdrowiskowych.

Kolejnym punktem wystąpienia było omówienie spraw związanych z **rozpowszechnianiem wiedzy i informacji o uzdrowiskach i turystyce uzdrowiskowej.** Od roku 2012 istnieje możliwość recenzowania artykułów dla celów naukowych w Biuletynie informacyjnym SGU RP „Jedziemy do wód w...” W roku 2012 powołano zespół recenzentów biuletynu. Zespół składa się z wybitnych przedstawicieli świata nauki, uznanych zarówno w kraju, jak i za granicą: **prof. dr hab. Włodzisław Kuliński,**

prof. dr hab. Bogusław Sawicki
oraz **prof. dr hab. Marek Doktor.**

Zarząd Stowarzyszenia nadal kontynuuje działania związane z **promocją polskich uzdrowisk w kraju i za granicą**. Przedstawiciele Zarządu SGU RP biorą udział w pracach Konsorcjum „Zdrowie i uroda” afiliowanego przy Polskiej Organizacji Turystycznej (Jan Golba). Ofertę polskich uzdrowisk zaprezentowano m.in. na: Międzynarodowych Targach Medycznych w Kijowie, w dniach 14-19 kwiecień 2013.

W ramach **umocnienia pozycji SGU RP jako organizacji wspierającej gminy uzdrowiskowe na forum krajowym i międzynarodowym** Zarząd Stowarzyszenia realizował przyjęte cele na wielu płaszczyznach. Współorganizacja przez SGU RP wielu konferencji, spotkań czy forum uzdrowiskowego stwarza zawsze szanse na nawiązanie dialogu pomiędzy przedstawicielami rządu, parlamentarzystami, a środowiskami uzdrowiskowymi.

Nastąpiło znaczne umocnienie pozycji SGU RP w Sejmie oraz Rządzie. Zacieśniono współpracę z Europejskim Związkiem Uzdrowisk

*Prezydium Walnego Zebrania
SGU RP*

*Uczestnicy Walnego Zebrania
Stowarzyszenia
w Iwoniczu-Zdroju*

z siedzibą w Brukseli. Trwają prace (wraz z Polską Organizacją Turystyczną) nad utworzeniem Konsorcjum Produktowego „Zdrowie i Uroda”. Uzupełnieniem powyższych działań promocyjnych były podejmowane przez Prezesa Zarządu i innych członków Stowarzyszenia wywiady prasowe, radiowe oraz udział w programach telewizyjnych i radiowych. Konferencje i kongresy z udziałem Przedstawicieli SGU RP: 17 Kongres Europejskiego Związku Uzdrowisk na Łotwie (16-18 maj 2012r.), konferencja „150-lecie nadania Jaworzu praw zdrojowych – na drodze do odzyskania statusu uzdrowiska” w Jaworzu (31 sierpień 2012 r.), konferencja „Uzdrowiska górskie i podgórskie.” w Krynicy-Zdroju (19 październik 2012 r.). Europejski Kongres Gospodarczy w Katowicach (14 kwiecień 2013 r.), panel uzdrowiskowy organizowany przez Jana Sachtera – Ambasadora Republiki Czeskiej w Polsce. Coroczny 18 Kongres Europejskiego Związku Uzdrowisk w Bułgarii (14-17 maj 2013r.) W kongresie uczestniczył Wojciech Fułek – V-ce Prezes Zarządu. Członek Zarządu Ezu od roku 2012, a od maja 2013 – pierwszy Polak będący V-ce Prezesem Zarządu Europejskiego Związku Uzdrowisk. Konferencja „Gmina przyjazna inwestorom, mieszkańcom i turystom” w Katowicach (27 maj 2013r.).

W wystąpieniu sprawozdawczym Prezes Zarządu SGU RP Jan Golba zwrócił uwagę na rosnącą liczbę gmin zabiegających o uzyskanie statusu uzdrowiska m.in. : Gmina Dębica (uzdrowisko Latożyn), Gmina Międzychód, Gmina Zaklików (uzdrowisko Lipa), Gmina Czarny Dunajec, Gmina Kamienica (uzdrowisko Szczawa), Gmina Kłodawa, Gmina Frombork, Gmina Łeba. Przedstawiciele Zarządu SGU RP uczestniczyli w wielu spotkaniach informacyjnych w gminach pragnących uzyskać status uzdrowiska oraz przyjmowali delegacje z gmin pragnących uzyskać status uzdrowiska.

Zarząd SGU RP wystąpił do Rządu o **ujęcie w programach unijnych środków na turystykę uzdrowiskową i rozwój gmin uzdrowiskowych.** Wysunięto wniosek o uruchomienie przez Ministerstwo Gospodarki, a potem Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w ramach programów unijnych tzw. poddziałań dla uzdrowisk. Pod wpływem działań SGU RP umieszczono „Rozwój Infrastruktury Uzdrowiskowej” w Programach Regionalnych i Regionalnych Programach Operacyjnych większości Urzędów Marszałkowskich. Znaczne środki unijne na uzdrowiska wydzielono m.in. w województwie zachodniopomorskim, pomorskim i dolnośląskim. Są również województwa,

które wydzieliły środki unijne na uzdrowiska w części minimalnej lub w ogóle nie przekazały środków na uzdrowiska. W Województwie Małopolskim i Podkarpackim utworzono **subregiony turystyki i uzdrowisk** obejmujące uzdrowiska małopolskie i podkarpackie. Oznacza to, że na te cele środki będą przeznaczane w ramach list indykatywnych.

W 2012 roku – w trakcie gali z okazji wręczenia **Oskara Samorządowego im. Grzegorza Palki** – zostali wyróżnieni władze gmin uzdrowiskowych: **Barbara Nowak (Burmistrz Połczyzna-Zdroju), Małgorzata Małuch (Wójt Sękowej), Janusz Gromek (Prezydent Kołobrzegu)**. Nagroda im. Grzegorza Palki jest przyznawana w trzech kategoriach, za działalność: ogólnopaństwową, samorządową o wymiarze ogólnokrajowym i w samorządzie lokalnym o znaczeniu ponadlokalnym. W dziedzinie odznak resortowych: Odznakę Honorową „Za Zasługi dla Turystyki” otrzymał Jan Mazurek (gmina Polańczyk).

Prezes Zarządu podziękował członkom Zarządu za współpracę w minionym okresie sprawozdawczym i jednocześnie w imieniu Zarządu SGU RP wszystkim przedstawicielom gmin członkowskich za pomoc i wsparcie w realizacji zadań i celów Stowarzyszenia.

W czasie dyskusji przedstawiciele gmin członkowskich SGU RP zwracali uwagę na problemy związane z: powstającymi w uzdrowiskach apartamentowcami, drogami szybkiego ruchu wiodącymi przez uzdrowiska, wylesianiem lasów państwowych i wyrębem drzew w strefie „C” uzdrowiska, niemożliwością wyegzekwowania od niektórych podmiotów funkcjonujących w gminie należnej opłaty uzdrowiskowej, czy też koniecznością ponowienie wysłanego przez SGU RP w 2012 roku pisma do Marszałków w sprawie uzdrowisk (ujęcia w strategii rozwoju i przekazania konkretnych środków na uzdrowiska).

Zofia Czernow (Poseł na Sejm RP, przedstawiciel Jeleniej Góry) zobowiązała się do podjęcia **prac w celu zorganizowania w Sejmie konferencji z udziałem Ministrów (zdrowia, pracy, środowiska) i Marszałek Sejmu** w celu **przedyskutowania problemów dot. gmin uzdrowiskowych**. Zofia Czernow rozezna również możliwość powołania parlamentarnego zespołu ds. uzdrowisk. Jan Golba (Prezes Zarządu SGU RP) podziękował Pani Poseł za wszelkie inicjatywy i składane do tej pory interpelacje w sprawach dot. gmin uzdrowiskowych.

Iwona Drozd

Z ŻYCIA SGU RP

Włodarze gmin uzdrowiskowych wyróżnieni w XV edycji Nagrody im. Grzegorza Palki

Nagroda im. Grzegorza Palki nadawana jest przez Ligę Krajową za wybitne zasługi dla samorządu terytorialnego. Liga Krajowa, zrzeszająca Ligi Miejskie i Ligi Wiejskie, opierająca swoją działalność o hasło: „Rodzina – Wspólnota lokalna – Ojczyzna”, promuje działania na rzecz kontynuacji demokratycznych reform.

Fundując Nagrodę im. Grzegorza Palki Liga Krajowa pragnie uhonorować jednego z najwybitniejszych przedstawicieli polskiego samorządu terytorialnego, tragicznie zmarłego Prezydenta Łodzi – Grzegorza Palkę.

Nagroda im. Grzegorza Palki jest przyznawana w trzech kategoriach, za działalność: ogólnopaństwową, samorządową o wymiarze ogólnokrajowym i w samorządzie lokalnym o znaczeniu ponadlokalnym.

O przyznanie nagrody wnioskować mogą posłowie i senatorowie RP, oddziały Ligi Krajowej oraz organy statutowe, organy samorządu terytorialnego oraz związki i stowarzyszenia samorządowe.

Kapituła Nagrody im. Grzegorza Palki w roku 2012 zdecydowała przyznać **wyróżnienia**, wśród których znaleźli się włodarze gmin członkowskich SGU RP:

Janusz Gromek – Prezydent Kołobrzegu – za skuteczne zarządzanie miastem oraz działania na rzecz rozwoju samorządności w regionie.

Małgorzata Małuch – Wójt Gminy Sękowa – za działania na rzecz wspólnoty lokalnej, w szczególności za prowadzenie polityki proinwestycyjnej i transparentności administracji.

fot. Liga Krajowa, Laureaci Nagrody im. Grzegorza Palki

*fot. Liga Krajowa,
Małgorzata Małuch – Wójt Gminy
Sękowa*

Barbara Nowak – Burmistrz Połczyna-Zdroju – za krzewienie idei samorządności na terenie miasta i gminy, a także Pojezierza Drawskiego, Dorzecza Parsęty oraz Województwa Zachodniopomorskiego.

Wśród laureatów Nagrody im. Grzegorza Palki w dziedzinie działalności samorządowej o wymiarze ogólnokrajowym w roku 1999 znalazł się pełniący wówczas funkcję Viceprezesa Zarządu SGU

RP i Burmistrza Krynicy-Zdroju **Jan Golba**. Obecny **Prezes Zarządu Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP** i **Burmistrz Muszyny** został nagrodzony za działania na rzecz uzdrowisk i gmin uzdrowiskowych w zakresie tworzenia odpowiedniego prawa i promocji oraz za aktywność w zakresie rozwiązywania problemów ekologicznych Krynicy oraz promocji Gmin Unii Turystyczno-Uzdrowiskowej.

Iwona Drozd

Z ŻYCIA SGU RP

Nagroda plebiscytu Top Inwestycje Komunalne 2013 dla Solca-Zdroju

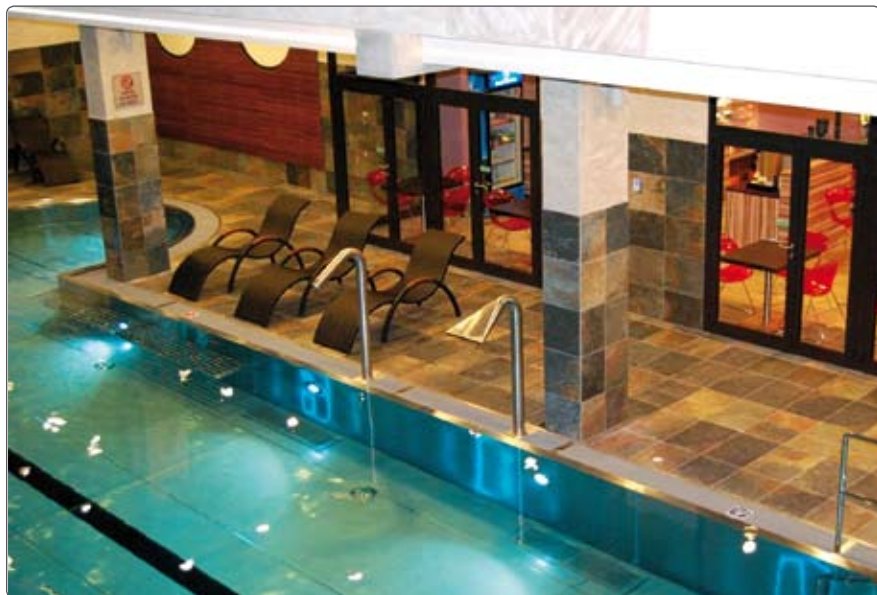
W drugim dniu Europejskiego Kongresu Gospodarczego wręczone zostały nagrody II edycji konkursu Top Inwestycje Komunalne 2013.

Konkurs Top Inwestycje Komunalne 2013 to inicjatywa organizatora Europejskiego Kongresu Gospodarczego oraz redakcji serwisu Portalsamorzadowy.pl. Plebiscyt ma na celu wskazanie wśród inwestycji komunalnych z całego kraju najlepszych praktyk i sukcesów osiągniętych dzięki odważnym, prorozwojowym decyzjom dla gospodarki, regionu i mieszkańców.

Główne kryteria ocen, którymi kierują się członkowie Rady Kon-

sultacyjnej to efekt prorozwojowy inwestycji, rozmach inwestycji w odniesieniu do budżetu i możliwości samorządu, walory estetyczne, funkcjonalność, nowatorstwo. Ponadto bardzo ważnym kryterium jest współpraca z lokalną społecznością na etapie projektowania inwestycji, montaż finansowy inwestycji, a także aktywne gospodarowanie.

W gronie 20 nominowanych do Top Inwestycje Komunalne 2013, a wybranych z prawie 150 zgłoszonych projektów inwestycyjnych z całego kraju znalazły się cztery inwestycje zrealizowane w gminach uzdrowiskowych,

w tym trzy w gminach członkowskich Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP:

1. Miejski Park Zdrojowy „Baszta” w uzdrowisku Muszyna,
2. Poprawa dostępności do portu Kołobrzeg od strony lądu – etap II,
3. Rozbudowa infrastruktury uzdrowskiej, turystycznej i rekreacyjnej gminy Uniejów,
4. Kompleks mineralnych basenów w Solcu-Zdroju

W gronie wyróżnionych przez Radę Konsultacyjną plebiscytu Top Inwestycje Komunalne 2013 znalazł się **kompleks mineralnych basenów siarkowych w Solcu-Zdroju**. Nagroda została przyznana za stworzenie obiektu o charakterze rekreacyjnym i rehabilitacyjnym

z zapleczem relaksacyjno-wypoczynkowym. Jednym z głównych aspektów, które wyróżniają inwestycję, jest jego unikalność w skali kraju. Inwestycja jest jedyną jak dotąd realizacją partnerstwa publiczno-prywatnego w regionie świętokrzyskim.

Kompleks mineralnych basenów rekreacyjnych o charakterze rekreacyjnym i rehabilitacyjnym z zapleczem relaksacyjno-wypoczynkowym. Oferuje szeroki zakres zabiegów hydroterapeutycznych z wykorzystaniem wody wzbogaconej siarką oraz usług dodatkowych – pomieszczenia wypoczynku i odnowy biologicznej. Wewnątrz kompleksu znajdują się pomieszczenia rekreacyjne dla dzieci i punkty gastronomiczne. Obiekt jest w pełni

dostępny dla osób niepełnosprawnych. Obiekt stanowi markowy produkt regionalny, który poszerza ofertę turystyczną regionu, wykorzystując przy tym bogate złoża wód leczniczych, walory kulturowe, przyrodnicze i krajobrazowe Gminy Solec-Zdrój.

Gmina jako Partner Publiczny podjęła się wspólnie z Partnerem Prywatnym realizacji inwestycji w innowacyjnej i unikatowej w skali kraju formule wykorzystania ustawy o koncesji na roboty budowlane. Jest to pierwszy i jedyny zrealizowany w Polsce projekt hybrydowy (projekt hybrydowy oznacza przedsięwzięcie, które może być objęte dofinansowaniem środkami funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności, którego reali-

zacja oparta jest na podziale zadań i ryzyk pomiędzy podmiotem publicznym i partnerem prywatnym, połączone z utrzymaniem lub zarządzaniem składnikiem majątkowym, który jest wykorzystywany do realizacji przedsięwzięcia lub jest z nim związany. Do projektu hybrydowego zastosowanie mają w szczególności: ustawa o partnerstwie publiczno-prywatnym, ustawa o koncesji na roboty budowlane lub usługi, ustawa o drogach krajowych i autostradach płatnych) i jako tak unikatowe przedsięwzięcie został umieszczony na liście projektów hybrydowych opracowanej przez Europejskie Centrum Wiedzy PPP (EPEC) – inicjatywę Komisji Europejskiej i Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Iwona Drozd

PREZENTACJA GMIN CZŁONKOWSKICH SGU RP MUSZYNA

Miasto i gmina uzdrowiskowa Muszyna to doskonale miejsce mogące pochwalić się tradycją uzdrowiskową, posiadające niezwykle walory przyrodnicze zaprasza na krótszy lub dłuższy odpoczynek!

Trzy uzdrowiska na terenie jednej Gminy! Każde ma niepowtarzalny urok i atmosferę, każde warte jest, by przeżyć tam niesamowitą przygodę. Bujna roślinność, nieprzebyte ścieżki, szmer leśnych

strumyków, słońce na szczytach gór – wszystko to tworzy fascynującą mozaikę, która przyciąga do Muszyny gości.

Prężnie rozwijająca się miejscowość, usytuowana w atrakcyjnym przyrodniczo i krajobrazowo regionie Beskidu Sądeckiego jest w stanie zaspokoić nawet najbardziej wyrafinowane gusta klientów. Swoją pozycję na mapie polskich uzdrowisk Muszyna zdobyła nie tylko dzięki wspaniałym walorom

krajobrazowym, naturalnym surowcom leczniczym, ale również dzięki niezwykle bogatej ofercie wypoczynkowej, rekreacyjnej, kulturalnej. Wysoki poziom usług leczniczych, hotelowych i gastronomicznych, wykwalifikowana kadra i opieka medyczna to mocne atuty naszej miejscowości.

Niegdyś biskupie „Państwo Muszyńskie” stojące na straży granic węgierskiego szlaku handlowego

dzisiaj kurort uzdrowiskowy i brama łącząca Polskę z krajami południowej Europy, jest idealnym miejscem na pełen relaks w pięknym otoczeniu dziewiczej przyrody. Tajemnicza do dziś Muszyna, w której ponad 700 lat historii przeplata się z naturalnym bogactwem i pięknem przede wszystkim zaprasza po zdrowie, wypoczynek, kondycję i relaks.

O bogatej historii Muszyny świadczą nie tylko zbiory muzealne i liczne zabytki. Ruiny XIV-wiecznego zamku na górze Baszta, u której podnóża znajduje się podzamkowy zespół dworski, a także strzegący dostępu do miasta obronny barokowy kościół, 10 łemkowskich cerkwi, w tym jed-

na najstarsza w całej południowej Polsce pochodząca z początku XVII wieku wpisana na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO zaświadcza o bogatej kulturze i burzliwej historii tego regionu Polski.

Zapraszamy Państwa właśnie do Muszyny, która ma do zaoferowania zróżnicowaną i bogatą ofertę praktycznie dla każdego klienta – zarówno dla tych, którzy chcą poprawić swój stan zdrowia, jak i dla tych, którzy chcą wypocząć, zregenerować siły i poczuć się młodszym dzięki zabiegom odnowy biologicznej. Ponadto na amatorów sportowego szaleństwa zimą czekają nartostrady, lodowisko, a latem kompleksy basenowe, szlaki górskie, parki zdrojowe i wie-

le innych atrakcji. Warto wybrać się na wypoczynek także z dziećmi, dla których przygotowane zostały cudowne obiekty rekreacyjne.

Będąc w Muszynie koniecznie trzeba zobaczyć na żywo zmagania najlepszych polskich i europejskich drużyn żeńskiej piłki siatkowej, które gości u siebie wielokrotny Mistrz Polski w Siatkówce Kobiet, zdobywca Pucharu CEV – zespół Bank BPS Fakro Muszynianka Muszyna.

Znana od wieków z wysokiego standardu i profesjonalizmu obsługi Muszyna zaprasza na skorzystanie z oferty.

Urząd Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna

ul. Rynek 31, 33-370 Muszyna

tel. +48 (18) 4714009, fax +48 (18) 4777921

gmina@muszyna.pl

www.muszyna.pl

Centrum Informacji Turystycznej

ul. Krzywa 1, 33-370 Muszyna

tel. +48 (18) 5349161

fax +48 (18) 5349160

cit@muszyna.pl

PREZENTACJA GMIN CZŁONKOWSKICH SGU RP AUGUSTÓW

Legenda głosi, że Augustów swoje powstanie zawdzięcza pierwszej schadzce Zygmunta Augusta i Barbary Radziwiłłówny. Dla jej upamiętnienia król polecił założyć w miejscu spotkań gród. Realizując marzenia o silnym ośrodku miejskim na pograniczu polsko-litewsko-pruskim, król Zygmunt II August podjął decyzję o założeniu miasta. Jemu też miasto zawdzięcza swoją nazwę – początkowo

August, potem Augustów oraz herb przedstawiający splecione ze sobą inicjały „S.A.” (Sigismundus Augustus), uwieńczone mitrą wielkoksiążęcą.

O cudownych właściwościach augustowskiego powietrza wiadzano już w latach dwudziestych XX wieku, kiedy Augustów był jedną z najpopularniejszych miejscowości zdrojowych, znaną nie tylko

w kraju, ale i za granicą. W latach międzywojennych Augustów nazywany był „Wenecją Północy”.

Czyste jeziora i rzeki połączone Kanałem Augustowskim tworzą niepowtarzalne warunki dla miłośników uprawiania bez ograniczeń wszelkich sportów wodnych. Amatorom mocnych wrażeń miasto oferuje szaleństwo na wyciągu nart wodnych, skuterach, deskach windsurfingowych czy loty na paralotni za motorówką. Ci, którzy nie lubią wysiłku fizycznego, mogą spokojnie zwiedzać malownicze zakątki z pokładu gondoli, katamaranu lub statku. Jednak urok Augustowszczyzny nie przemija z odejściem lata. Jesienią tutejsze lasy są rajem dla grzybiarzy, zimą gruba warstwa lodu na augustowskich

jeziorach stwarza doskonałe warunki do uprawiania łódkarstwa, „żeglowania” na bojerach i łowienia podlodowego. Okoliczne jeziora pełne ryb przez okrągły rok wabią miłośników wędkowania. Niezliczone drogi leśne Puszczy Augustowskiej znakomicie nadają się do urządzania kuligów lub uprawiania narciarstwa biegowego czy jazdy konno. Niezmierną popularnością cieszą się sauny typu „bania”, najczęściej położone bezpośrednio nad wodą. To wspaniały relaks dla duszy i ciała.

Bogaty kalendarz imprez sportowo-kulturalnych zadowoli nawet najbardziej wybrednych. W lipcu i sierpniu na plaży miejskiej, Rynku Zygmunta Augusta i Augustowskich Błoniach odbywają się liczne

festyny, pokazy, konkursy oraz koncerty czołowych gwiazd polskiej estrady.

Królewskie Miasto kusi wspaniałymi widokami, czystym powietrzem, różnymi atrakcjami oraz tradycyjnymi potrawami. Przeglądając karty dań tutejszych restauracji uwagę przykuwają obco brzmiące dla przybyszów z innych części Polski nazwy dań, potraw. Największym powodzeniem cieszą się dania z popularnych ziemniaków: kartacze, kiszka, babka

ziemniaczana. Bardzo popularne są ryby słodkowodne pochodzące z pobliskich jezior.

Mieszkańcy Augustowa są przyjaźni wobec przybyszów i dbają o to, by goście byli zadowoleni z pobytu. Każdy znajdzie tu coś dla siebie. Augustów to bez wątpienia atrakcyjne miejsce, którego żaden prawdziwy turysta nie powinien pominąć. A jak raz tu dotrze, będzie chciał powracać każdego roku.

Informacja Turystyczna
Rynek Zygmunta Augusta 44
16-300 Augustów

tel. (87) 643 28 83

www.augustow.eu

it@augustow.eu

PROMOCJA

V Europejski Kongres Gospodarczy 13-15 maja 2013 r., Katowice

Europejski Kongres Gospodarczy jest trzydniowym cyklem debat i spotkań z udziałem sześciu tysięcy gości z Polski i z innych krajów europejskich. Co roku kilkuset panelistów bierze udział w blisko stu sesjach. Europejski Kongres Gospodarczy to spotkanie najważniejszych postaci świata polityki, biznesu, nauki i ekonomii. Tematyka sesji, debat i spotkań obejmuje najbardziej istotne kwestie dla rozwoju gospodarczego i społecznego Polski i Europy.

Tematy sesji i debat dobierane są po konsultacjach z przedstawicielami środowisk gospodarczych i politykami, specjalizującymi się w zagadnieniach gospodarczych, ekonomicznych. Od kilku lat są jednak stałe nurty tematyczne, obecne na każdej edycji Kongresu i wyróżniające tę imprezę spośród innych. Chodzi przede wszystkim o energię i politykę energetyczną, przemysł i innowacyjność, finanse, problematykę samorządową i rozwój regionalny, transport i komunikację. Tradycyjnie na kongresie obecne są uzdrowiska polskie.

Dnia 14 maja 2013 r. w Śląskim Biurze Ambasady Czeskiej miało miejsce spotkanie pt. **„Uzdrowiska na pograniczu Republiki Czeskiej i Polski oraz korzyści wynikające dla pacjentów z obu krajów”**. Spotkanie zostało zorganizowane przez Ambasadę Republiki Czeskiej oraz przedstawicielami czeskich i polskich stowarzyszeń zrzeszających uzdrowiska, przedstawicieli przedsiębiorstw i administracji.

W trakcie spotkania poruszono tematy związane z systemem leczenia uzdrowiskowego w Republice Czeskiej i Polsce. Dyskutowano na temat barier i ograniczeń w leczeniu uzdrowiskowym obywateli innego kraju EU oraz możliwości ich rozwiązania.

W imieniu Jana Golba – Prezesa Zarządu SGU RP w debacie na temat roli i możliwości rozwoju uzdrowisk w regionach przygranicznych uczestniczyli Tomasz Hurkała – Sekretarz Miasta i Gminy Szczawnica oraz Iwona Drozd – Kierownik Biura SGU RP. Tomasz Hurkała w formie prezentacji pt.: **„Uzdrowiska w regionach przygranicznych**

Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej oraz możliwości dla pacjentów obu krajów”

zaprezentował uzdrowiska na polsko-czeskim pograniczu, ich ofertę leczniczą i turystyczną. Wskazał możliwości oraz szanse rozwoju i współpracy pomiędzy uzdrowiskami polskimi i czeskimi.

Uczestnicy spotkania z zainteresowaniem wysłuchali wystąpienie przedstawiciela Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP. Poniżej przedstawiamy prezentację SGU RP pt. **„Uzdrowiska w regionach przygranicznych Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej oraz możliwości dla pacjentów obu krajów”**

Iwona Drozd

Uzdrowiska w regionach przygranicznych Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej oraz możliwości dla pacjentów obu krajów

Jan Golba

Katowice, 14 maj 2013 r.

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Lokalizacja gmin uzdrowiskowych w Polsce

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Polskie Uzdrowiska regionu przygranicznego RP – RCz:

- Świeradów-Zdrój
- Jedlina-Zdrój
- Cieplice-Zdrój (gm. Jelenia Góra)
- Szczawno-Zdrój
- Polanica-Zdrój
- Kudowa-Zdrój
- Przerzeczyń-Zdrój (gm. Niemcza)
- Duszniki-Zdrój
- Łądek-Zdrój
- Długopole-Zdrój (gm. Bystrzyca Kłodzka)
- Ustroń
- Goczałkowice-Zdrój

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Polskie Uzdrowiska

Świeradów-Zdrój

Szczawno-Zdrój

Jedlina-Zdrój

Cieplice-Zdrój

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Polskie Uzdrowiska

Polanica-Zdrój

Kudowa-Zdrój

Duszniki-Zdrój

Przerzeczyn-Zdrój

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Polskie Uzdrowiska

Lądek-Zdrój

Długopole-Zdrój

Ustron

Goczałkowice-Zdrój

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Korzystamy z uzdrowisk bo:

- przywracają i podtrzymują zdrowie oraz siły witalne,
- zawiodły środki farmakologiczne w leczeniu pacjenta,
- medycyna nie znalazła sposobu na wyleczenie i podtrzymanie organizmu w stanie zdrowia,
- naturalne surowce lecznicze wyjątkowo dobrze wpływają na stan zdrowia pacjenta,
- uzyskujemy dodatkowy efekt - stan harmonii fizycznej i psychicznej (dobrostan) organizmu,
- uzdrowiska pozwalają na:
 - odzyskiwanie zdrowia i sił w nieskażonym środowisku naturalnym, w otoczeniu wyjątkowej przyrody,
 - skorzystanie z najnowszych osiągnięć medycyny i technologii medycznych,
 - nabycie nawyków zdrowego trybu życia,

Podobieństwa uzdrowisk polskich i czeskich?

- wspólna tradycja i historia tworzenia uzdrowisk,
- podobne naturalne surowce lecznicze
- bogate tradycje uzdrowiskowe po obu stronach granicy,
- zbliżona kultura, język i obyczaje (wspólne imprezy kulturalne w uzdrowiskach)
- wspólnie realizowane koncepcje produktu turystycznego (rewitalizacje, punkty informacyjne, szlaki turystyczne, rowerowe, ochrona przyrody itp.)
- łatwa dostępność komunikacyjna pomiędzy Polską a Republiką Czeską

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Przygraniczne uzdrowiska polskie to:

Obszary wielofunkcyjne, w których klasyczne leczenie uzdrowskie połączono z innymi formami aktywności:

- turystyką uzdrowską,
- zdrowotną,
- spa, wellness, beauty,
- medical spa,
- rekreacją i sportem.

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Atuty polskich uzdrowisk:

- Znakomite unikatowe surowce lecznicze,
- Kilkusetletnie tradycje leczenia uzdrowskiego,
- Prestiż i uznanie,
- Znakomicie wykwalifikowana kadra medyczna i obsługi,
- Wysoki standard usług medycznych,
- Światowej klasy sprzęt rehabilitacyjno-leczniczy,

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Atuty polskich uzdrowisk:

- nowoczesne urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego
(pijalnie wód mineralnych, baseny lecznicze i rehabilitacyjne, komory solne i krioterapii)
- dobrze urządzone parki zdrojowe i ścieżki zdrowia,
- rozwinięta infrastruktura uzdrowiskowa i turystyczna
(deptaki, obszary rekreacyjno-sportowe, strefy wypoczynkowe, szlaki turystyczne, urządzenia i obiekty sportowe oraz turystyczne, wypożyczalnie sprzętu)

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Atuty polskich uzdrowisk:

- liczne obiekty spa i wellness,
- uzdrowiska jako centra życia kulturalnego,
- możliwość zaspokojenia wysublimowanych potrzeb *(atrakcyjne zakupy, pamiątki z uzdrowiska, pamiątki z regionu),*
- szerokie spectrum gastronomii *(tradycyjna kuchnia regionalna),*
- możliwość rozwoju leczenia uzdrowiskowego, profilaktyki, rehabilitacji rekreacji i wypoczynku,

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Efekty gospodarcze wynikające z faktu istnienia uzdrowiska

Uzdrowski łańcuch zależności

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Efekty gospodarcze wynikające z faktu istnienia uzdrowiska

Jeden produkt uzdrowski wywołuje tzw. uzdrowski łańcuch zależności

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Uzdrowskiy łańcuch zależności

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Uzdrowskiy łańcuch zależności

(Nie)chciane uzdrowiska - w jakim pójść kierunku?

**Czy doceniamy wpływ uzdrowisk
na rozwój gospodarczy i tworzenie
miejsc pracy?**

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Konkurencyjność – w czym?

- Ceny ?
- Standard obiektów ?
- Unikatowość?
- Standard infrastruktury ?
- Wysoki poziom leczenia?
- Profesjonalna kadra?
- Dogodny dojazd?

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Przewagi konkurencyjne polskich i czeskich uzdrowisk

- Tradycje leczenia uzdrowskiego,
- Unikatowe naturalne surowce lecznicze,
- Wielofunkcyjność uzdrowisk (*profilaktyka, leczenie, rehabilitacja, rekreacja, turystyka, centra kultury i wypoczynku*),
- Jako zjawisko unikat na skalę europejską (*w sensie pozytywnym*),
- Wysoki standard zabiegów leczniczych,
- Wysokie kwalifikacje personelu medycznego i obsługi,
- Wysokiej klasy sprzęt i urządzenia medyczne,
- Zróżnicowany standard bazy hotelowej z tendencją do jej stałej poprawy.

Możliwości wspólnego działania:

- Współpraca w tworzeniu nowych produktów uzdrowskowych,
- Realizacja wspólnych przedsięwzięć tzw. przygranicznych ze środków Unii Europejskiej,
- Możliwość tworzenia pakietu usług (*łączone pobyty np. kilka dni w Polsce, kilka dni w Czechach*),
- Wspólne standaryzowanie obiektów i usług,
- Wspólna promocja (*wydawnictwa, telewizja, internet itp.*)
- Wspólne kalendarze imprez (*przykład Muszyna – Stara Lubowia – kalendarz imprez kulturalnych*)

Produkt uzdrowskowy

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Dotychczasowa współpraca - przykłady:

PROJEKT:

Rozwój współpracy między dwoma największymi miastami uzdrowiskowymi Euroregionu TC/SC: Karwiną i Ustroniem w zakresie kultury i turystyki

Partner wiodący: Miasto Karwina

Partner projektu: Miasto Ustron

W projekcie wykorzystano **uzdrowiskowy charakter obu miast, niewielką odległość** między nimi oraz **istniejące podobieństwa** w celu stworzenia i wypromowania nowego produktu turystycznego pod nazwą „**Uzdrowiska Euroregionu SC/TS**”.

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Dotychczasowa współpraca - przykłady:

PROJEKT:

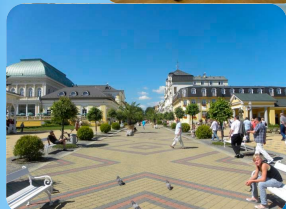
Rozwój i promocja Małopolskiego Produktu Uzdrowiskowego w ramach krajowych i europejskich sieci współpracy

Beneficjent: Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP

Partner wiodący: Europejski Związek Uzdrowisk

Głównym celem projektu było budowanie przewagi konkurencyjnej i atrakcyjności Małopolski na rynku krajowym i zagranicznym poprzez kreowanie Małopolskiego Produktu Uzdrowiskowego w ramach krajowych i europejskich sieci współpracy.

**Eduard Bláha - Prezes
Czeskiego Stowarzyszenia Uzdrowisk**

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RP

STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

**ul. Czarny Potok 27/24
33-380 Krynica-Zdrój**

Tel. 18 477 74 50, Faks 18 477 74 51

biuro@sgurp.pl

www.sgurp.pl, www.sgurp-inwestycje.pl

PROMOCJA

SPAcer gra uzdrowiskowa na telefony komórkowe i tablety

Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP na różne sposoby promuje polskie uzdrowiska i miejscowości turystyczno-uzdrowiskowe. W poszukiwaniu coraz lepszych, skuteczniejszych i nowocześniejszych sposobów promocji, umożliwiających przekazanie oferty uzdrowiskowo-turystycznej szerokiemu gronu turystów w różnym wieku SGU RP przygotowało grę na smartfony i tablety.

Gra SPAcer to nowa odsłona znanej i lubianej gry HYDRAULIK. SPAcer jest bezpłatną, łatwą w obsłudze grą logiczną promującą

polskie uzdrowiska. Celem gry jest utworzenie właściwej drogi, w jak najkrótszym czasie. Należy połączyć ze sobą właściwe fragmenty, poprzez kliknięcie, tworząc kompletną trasę. W trakcie tworzenia trasy pokazują się zdjęcia charakterystyczne dla danego uzdrowiska. Ogólna informacja o uzdrowisku ukaże się po przejściu całej trasy. Warto zdobyć wszystkie poziomy, aby zobaczyć jaka nagroda czeka wytrwałych.

Integracja gry z portalami społecznościowymi umożliwia polubienie gry i polecenie jej nатыchmiast znajomym. W grze zamieszczono najpiękniejsze i najbardziej charakterystyczne zdjęcia dla każdego uzdrowiska oraz profile lecznicze uzdrowisk i niezwykle ciekawe opisy zachęcające gości, kuracjuszy i turystów do odwiedzenia polskich kurortów.

Głównym celem powstałej gry SPAcer nie jest tylko promowanie znanych i renomowanych uzdrowisk i miejscowości turystycznych. Gra pokazuje w inny sposób wszystkie uzdrowiska zrzeszone

w Stowarzyszeniu Gmin Uzdrowiskowych RP. Pokazuje również często mniej znane i niedoceniane, a bardzo atrakcyjne uzdrowiska położone w przepięknych krajobrazowo regionach naszego kraju. Uzdrowiska oferujące swoje skarby tym, którzy chcą się wyleczyć, poprawić stan swojego zdrowia, zregenerować siły lub poczuć się młodszym bądź atrakcyjniejszym.

Gra SPacer jest dostępna w sklepie Google Play, Android market oraz na stronach internetowych SGU RP oraz gmin zrzeszonych w stowarzyszeniu.

**Zapraszamy na SPacer
po zdrowie, urodę i relaks.**

Iwona Drozd

UZDROWISKA PO LIFTINGU IWONICZ-ZDRÓJ

Gmina Iwonicz-Zdrój, to jeden z najpiękniejszych i najbardziej malowniczych zakątków Województwa Podkarpackiego. Położona na skraju Beskidu Niskiego odznacza się wyjątkowymi walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi i klimatycznymi.

Iwonicz-Zdrój jest jednym z najstarszych polskich uzdrowisk, a jego największym bogactwem są wody mineralne o właściwościach leczniczych, stosowane głównie

do kuracji pitnej, kąpeli mineralnych, inhalacji i produkcji soli jodowo-bromowej. Pierwsze wzmianki o leczniczych właściwościach tujejszych Źródeł pochodzą z wydanych w 1578 roku „Cieplic” Wojciecha Oczki, lekarza nadwornego Stefana Batorego. W XVII wieku „cudowne” właściwości wód iwoniczskich były znane w całym kraju. Wodami iwoniczkimi interesowali się wybitni lekarze leczący koronowane głowy.

Walory przyrodniczo-krajobrazowe pozwalają na uprawianie różnych form turystyki czynnej np.: jazda konna, narciarstwo, saneczkarstwo, górska turystyka rowerowa. Zimą można skorzystać z wyciągu narciarskiego, a latem z kortów tenisowych, kompleksu boisk sportowych, parku linowego. Przez uzdrowisko przebiega główny szlak beskidzki a także piesze i rowerowe szlaki tematyczne.

Z myślą o swoich gościach, co roku w Iwoniczu organizowane jest wiele ciekawych imprez kulturalno-sportowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym m.inn.: Polonijny Festiwal Dzieciących

Zespołów Folklorystycznych, Międzynarodowy Festiwal Organowy ARS MUSICA, Międzynarodowy Festiwal im. Księcia Michała Kleofasa Ogińskiego, Międzynarodowy Wyścig Kolarski „Solidarność” i Olimpijczyków, Międzynarodowy Wyścig Kolarski „O Puchar Uzdrowisk Karpackich”.

Uzdrowisko z roku na rok pięknieje i rozwija się. Prowadzone inwestycje, mają zwiększyć atrakcyjność Iwonicza-Zdroju oraz poprawić standard życia mieszkańców. W ostatnim czasie w Iwoniczu-Zdroju pojawiły się piękne altany, zespoły wypoczynkowe z ławeczkami oraz ciągi ścieżek spacerowych. Prócz tego zmodernizowano istniejące już szlaki piesze. Powstał ogród romantyczny, w którym znajduje się oczko wodne z roślinami zapachowymi. Orestaurowano też dwa ujęcia wody pitnej – źródło Czesław, które zostało przystosowane również do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz źródło Adolf. W ramach projektu turystycznego wybudowany został amfiteatr. Obiekt kształtem przypomina odwróconą łódź wbity w skałę. Amfiteatr posiada salę konferencyjną i zaplecze dla osób uprawiających rozmaite sporty zimowe. Latem mieszkańcy uzdrowiska, kuracjusze i turyści będą mogli uczestniczyć w wielkich imprezach plenerowych.

Iwonicz-Zdrój jest idealnym miejscem do odpoczynku, które działa uspokajająco, orzeźwiająco i wzmacniająco. Serdecznie zapraszamy.

Urząd Gminy Iwonicz- Zdrój

Al. Słoneczna 28

38-440 Iwonicz Zdrój

sekretariat@iwonicz-zdroj.pl

www.iwonicz-zdroj.pl

UZDROWISKA PO LIFTINGU USTRÓŃ

Pomiędzy szczytami Czantorii i Równicy w dolinie rzeki Wisły rozciąga się jedyne w Beskidzie Śląskim miasto uzdrowiskowo-wypoczynkowe, którego symbolem są charakterystyczne „piramidy”.

Panujący tu podgórski umiarkowany klimat, czystość powietrza, na którego skład wpływają kompleksy lasów świerkowo-bukowych oraz walory krajobrazowe doceniono już w połowie XVII wieku, kiedy to w Ustroniu pojawili się pierwsi letnicy i kuracjusze. Leczo-

no tu wówczas choroby przewodu pokarmowego i anemię. W XVIII wieku ta pasterska osada zmieniała się w przemysłową – odkryto rudę żelaza i uruchomiono hutę. Hutnicy zauważyli, że woda ogrzana żużlem wielkopieczowym łagodzi bóle reumatyczne. Odkrycia te zostały potwierdzone badaniami lekarskimi i już w 1804 r. z nakazu arcyksięcia Alberta wybudowano łaźnię z zajazdem umieszczając tablicę z łacińskim napisem: „Arcyksiążę Albert wystawił ten budynek, aby

gorące wody uzdrowiały chorych. 1804". (tłum.) W II połowie XIX wieku odkryto także źródło wody żelazistej oraz pokłady borowiny, co przyczyniło się do zainteresowania Ustroniem w charakterze kurortu.

Uzdrowisko Ustroń wyspecjalizowało się w leczeniu chorób reumatycznych i narządu ruchu, chorób serca i naczyń krwionośnych, chorób neurologicznych i układu oddechowego, cukrzycy i otyłości. Posiada nowoczesną bazę zabiegową oraz baseny solankowe.

Ustroń stanowi również doskonałą bazę turystyczną przyjmującą jednorazowo około 7 tysięcy gości, którym zapewnia noclegi w pokojach o zróżnicowanym standardzie. Oferuje też różnorodne możliwości aktywnego wypoczynku. Góry

przyciągają amatorów pieszych wędrówek. Oznakowanych jest około 60 km szlaków turystycznych i 60 km szlaków spacerowych, są wytyczone trasy Nordic Walking i rowerowe. Wyjątkową popularnością wśród turystów cieszy się Czantoria Wielka, na którą można wyjechać 4 osobową koleją krzesiówką i na Polanie Stokłosica przy górnej stacji wyciągu skorzystać z letniego toru saneczkowego. Ze szczytu Czantorii przy dobrej widoczności można zobaczyć Tatry i Małą Fatrę. Równie wspaniały widok rozciąga się z polany powyżej schroniska na Równicy. Atrakcją jest tu Rodzinny Park Rozrywki z całorocznym torem saneczkowym, park linowy, różne urządzenia dla dzieci oraz ciekawe obiekty gastronomiczne

serwujące potrawy regionalne. W dzielnicy Zawodzie warto odwiedzić Leśny Park Niespodzianek. W parku można obcować z naturą, zobaczyć między innymi stację ptaków drapieżnych z pokazami ich lotów, dziką zwierzynę lasów europejskich przemierzającą się wśród zwiedzających. Godne uwagi jest Muzeum Ustrońskie im. Jana Jarockiego, gdzie można poznać historię miasta, Muzeum Regionalne „Stara Zagroda”, Muzeum „Rdza we Diamenty”, zabytkowy kościółek drewniany pw. św. Anny z 1765 roku w Ustroniu Nierodzimiu, kościół ewangelicko-augsburski pw. Apostoła Jakuba z 1835 roku, rzymsko-katolicki pw. św. Klemensa z 1788 r. oraz „Dąb Sobieskiego” upamiętniający przemarsz oddziałów króla Jana Sobieskiego w drodze na Wiedeń.

Dodatkową atrakcją są propozycje kulturalne odbywające się w amfiteatrze lub Miejskim Domu Kultury „Prażakówka”. Atrakcyjnymi imprezami są: Ustrońskie Dożynki, Ustrońskie Spotkania Teatralne „USTA” czy też Ustrońska Jesień Muzyczna. Dużą popularnością cieszą się również imprezy sportowo-rekreacyjne organizowane dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Amatorzy „białego szaleństwa” mają do dyspozycji wyciągi narciarskie, urozmaicone trasy zjazdowe.

Do podniesienia atrakcyjności miasta i rozszerzenia oferty tury-

styczno-wypoczynkowej miasto pozyskało fundusze europejskie, przy pomocy których w latach 2005-2012 zrealizowano wiele inwestycji. Najważniejsze z nich to: rewitalizacja rynku, modernizacja amfiteatru oraz kompleksowe zagospodarowanie parku kuracyjnego, rewitalizacja Miejskiego Domu Kultury „Prażakówka”, remont muzeum ustrońskiego, rewitalizacja budynku biblioteki miejskiej, przebudowa ulic i skrzyżowań, natomiast w dzielnicy Zawodzie budowa parku zdrojowego z nowoczesną pijalnią wód nawiązującą stylistyką do sąsiadujących ustrońskich piramid i fontanną solankową pełniącą funkcję tężni.

Walory krajobrazowe, lecznicze i wypoczynkowe sprawiły, że Ustroń jest znany daleko poza granicami kraju, przyjazny i dostępny dla wszystkich gości niezależnie od kondycji i zasobności portfela. Ten uroczy, przed setkami lat zagubiony w górskich dolinach zakątek, to dzisiaj jedno z najpiękniejszych miast województwa śląskiego. Z daleka zadziwia ciszą i spokojem, z bliska zachwyca swoją różnorodnością.

Urząd Miasta Ustroń

ul. Rynek 1 43-450 Ustroń

tel. 33/857 93 00

sekretariat@ustron.pl

www.ustron.pl

REFERATY

mgr Agata Kobyłka

Katedra Turystyki i Rekreacji, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

mgr Anna Helena Sawicka

Pracownia architektoniczno-artystyczna SMART DESIGN w Lublinie

Przestrzenne i funkcjonalne rozmieszczenie miejscowości uzdrowiskowych w Polsce

Słowa kluczowe: miejscowości uzdrowiskowe, kierunki leczenia, wody lecznicze

Streszczenie: Uzdrowiska postrzegane są jako szansa rozwoju społecznego i gospodarczego miejscowości uzdrowiskowych. Polskie miejscowości uzdrowiskowe zgrupowane są w południowej i północnej części kraju. Najwięcej miejscowości uzdrowiskowych występuje w województwie dolnośląskim oraz małopolskim. Najczęściej zaliczane są do grupy uzdrowisk nizinnych lub podgórskich. Polska należy do państw, które zostały szczodrze obdarzone naturalnymi zasobami leczniczymi. Miejscowości uzdrowiskowe na terenie naszego kraju mają doskonałe warunki klimatyczne, bogate złoża wód mineralnych, wód leczniczych, gazów leczniczych i borowiny. Większość uzdrowisk zajmuje się leczeniem

chorób reumatologicznych i ortopedyczno-urazowych. Nieliczne uzdrowiska w Polsce zajmują się chorobami oka, przydatków oka, krwi i układu krwiotwórczego. Miejscowości uzdrowiskowe rozwijają się w dwóch kierunkach: specjalizacja (np. Nałęczów, Wapienne, Konstancin-Jeziorna, Przerzeczyn-Zdrój, Żegiestów-Zdrój) lub szeroka oferta (np. Kołobrzeg, Świeradów-Zdrój, Ciechocinek, Świnoujście, Ustroń, Wysowa). Podczas rozwijania produktu turystyki uzdrowiskowej nie należy zapominać o takich czynnikach jak: krajozraz, walory przyrodnicze i walory kulturowe.

Wprowadzenie

Zwykle uzdrowiska postrzegają się, jako szansę rozwoju gospodarczego i społecznego miejscowości uzdrowiskowych [Lewandowska 2006, ss. 163]. W wielu

opracowaniach podkreśla się także wpływ uzdrowisk na rozwój zrównoważony otaczających je obszarów wiejskich [Podedworna, Ruszkowski 2008, ss. 54]. W literaturze stosunkowo rzadko spotyka się holistyczne podejście do uzdrowisk, w którym podkreśla się walory przyrodnicze ściśle powiązane z walorami kulturowymi i szeroko rozumianą przestrzenią [Kuchcik 2013, ss. 9-77]. Do walorów kulturowych bez wątpienia należy zaliczyć architekturę i urbanistykę integralnie sprzężone z otaczającym krajobrazem. Można tu także wspomnieć o kulturze niematerialnej zintegrowanej z otoczeniem. Leniartek [2013, ss. 219-227] podaje, że niekorzystne zjawiska funkcjonalne i przestrzenne interpretowane są z jednej strony, jako alarmujący przejaw zanikania funkcji uzdrowiskowej miejscowości, z drugiej jako naturalny stan charakterystyczny dla kolejnej fazy w cyklu życia uzdrowisk wg Butlera. Wydaje się, że pewien ogólny regres funkcji leczniczo-wypoczynkowej obszaru można odwrócić poprzez wprowadzenie

nowych form turystyki dobrze wykorzystujących szeroko rozumianą przestrzeń do promocji zdrowego stylu życia i rozwoju funkcjonalnego uzdrowisk [Gaworecki i Mroczyński 2008, ss. 59-181, Hadzik 2012, ss. 47-49].

Rozmieszczenie przestrzenne miejscowości uzdrowiskowych

Polskie miejscowości uzdrowiskowe są zgrupowane głównie na południowych rubieżach kraju, a w drugiej kolejności na wybrzeżu Morza Bałtyckiego. Na 45 polskich uzdrowisk statutowych (stan na 2012 r.) tylko kilka leży przy granicy wschodniej i kilka w centrum kraju (Mapa 1). Należy więc łączyć ich występowanie głównie z obszarami górzystymi (południe kraju) oraz walorami Morza Bałtyckiego. Należy jednak podkreślić, że najczęściej miejscowości uzdrowiskowych występuje w województwie dolnośląskim (11) oraz małopolskim (9), a na obszarze województwa lubuskiego, wielkopolskiego i opolskiego obserwujemy ich zupełny brak.

Mapa 1. Rozkład liczbowy miejscowości uzdrowiskowych w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www2.mz.gov.pl/...>; mapa: <http://www.miejscawp...>

Ze względu na położenie geograficzne miejscowości uzdrowiskowe dzieli się na cztery grupy (Mapa 2):
 nadmorskie – położone w odległości nie większej niż 3 km od brzegu morza (6 miejscowości uzdrowiskowych w Polsce),

nizinne – położenie do 2000 m n.p.m. (18),
 podgórskie – położone od 200 do 400 m n.p.m. (13),
 górskie – położone od 400 do 800 m n.p.m. (8).

Mapa 2. Podział miejscowości uzdrowiskowych w Polsce według położenia geograficznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www2.mz.gov.pl/...>, mapa: <http://estrefazdrowia.pl/...>

Funkcje zdrowotne miejscowości uzdrowiskowych w relacji z przestrzenią geograficzną i kulturową

Działalność lecznicza prowadzona na terenie uzdrowisk polega w pierwszym rzędzie na wykorzystaniu czynników przyrodolecniczych w rehabilitacji, leczeniu i profilaktyce. Polska należy do krajów, które zostały szczerze obdarzone naturalnymi zasobami leczniczymi. Miejscowości uzdrowiskowe na terenie naszego kraju mają dosko-

nałe warunki klimatyczne, bogate złoża wód mineralnych, wód leczniczych, gazów leczniczych, jak również zasoby borowiny [<http://www.wodadlazdrowia.pl/...>]. Na mapie 3 przedstawiono rozmieszczenie poszczególnych rodzajów wód leczniczych i mineralnych. Ich występowanie pokrywa się prawie w całości z położeniem polskich miejscowości uzdrowiskowych, które wykorzystują wymienione surowce w procesie leczenia

wych i szczaw, które są zalecane w schorzeniach dróg oddechowych i nadkwasocie. W okolicach Bydgoszczy i Torunia, jak również na nizinie śląskiej, wyżynie małopolskiej i roztoczu występują pokłady wód siarczkowych. Są one cenione za korzystny wpływ na przemianę materii oraz pracę wątroby i trzustki [Wojtaszek 2006, ss. 120-122].

Uzdrowiska nadmorskie obfitują w złoża wód chlorkowych. Chlorek sodu utrzymuje właściwe ciśnienie osmotyczne płynów ustrojowych i krwi. Miejscowości uzdrowiskowe położone w południowej i południowo-zachodniej części polski posiadają złoża wód kwasowegło-

Mapka 3. Występowanie poszczególnych typów chemicznych wód mineralnych i leczniczych, najważniejsze źródła

Źródło: [http://www.skyscrapercity.com/...](http://www.skyscrapercity.com/)

Kolejnym czynnikiem, który korzystnie wpływa na zdrowie jest klimat. Jego zmiana stanowi energetyczny bodziec, który powoduje w organizmie korzystne odczyny i zapewnia choremu warunki, które sprzyjają odzyskaniu zdrowia albo

złagodzeniu objawów chorobowych. Klimat może działać na osoby kojąco lub pobudzająco. W tabeli 1 przedstawiono charakterystyczne cechy klimatu i schorzenia, na które wywiera pozytywny wpływ.

Tabela 1. Działanie poszczególnych rodzajów klimatu na zdrowie

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.wodadlazdrowia.pl/...>

Rodzaj miejscowości	Charakterystyczne cechy klimatu	Korzystny wpływ na
Nadmorskie	• Łagodne działanie	• Osoby skłonne do nieżyłtów dróg oddechowych, wyczerpane psychicznie i fizycznie, z chorobami uczuleniowymi, z zaburzeniami czynnościowymi układu krążenia i pokarmowego, rekonwalescenci po wyniszczających chorobach, dzieci o słabej odczynowości ustroju
Nizinne	• Najłagodniejszy pod względem bodźcowym • Temperatura i wilgotność dość jednostajne • Znacznie mniejsza ruchliwość powietrza	• Sprzyja ludziom o zbyt słabej/gwałtowej reakcji organizmu (słabszym) • Objawy zwyrodnienia mięśnia sercowego, osoby z rozedmą płuc, stwardnieniem tętnic, nadciśnością tarczycy, nerwicami, chorobami wyniszczającymi • Dzieci wątłe, osoby wyczerpane
Podgórskie	• Mniej lub bardziej pobudzający w zależności od położenia	• Choroby przewlekłe
Górskie	• Ostro bodźcowy	• Choroby przewlekłe

Minister Zdrowia po przeanalizowaniu przedstawionych przez Prezydentów, Burmistrzów lub Wójtów Gmin Uzdrowiskowych operatów uzdrowiskowych wydał Decyzje, które potwierdzały możliwość prowadzenia leczenia uzdrowiskowego w określonych kierunkach leczniczych¹ w danej miejscowości (Tab. 2). Minister wziął pod uwagę świadectwa borowin, wód leczniczych i klimatu leczniczego, które zostały wydane przez uprawnione jednostki naukowe. Istotną też była specjalistyczna kadra medyczna i osiągnięcia w leczeniu danego profilu w uzdrowisku [<http://www2.mz.gov.pl/...>]. Miejscowości uzdrowiskowe w dużej mierze dostosowały kierunki lecznicze do swoich zasobów. Oparły część swojej działalności na omówionych powyżej zasobach wód i specyficznym klimacie.

W Polsce najwięcej uzdrowisk zajmuje się leczeniem chorób reumatologicznych (93%) i ortopedyczno-urazowych (87%), na które w nieznacnej mierze będą wpływały warunki klimatyczne i dostępność danego rodzaju wód. Blisko lub nieznacznie ponad połowa w swojej ofercie ma leczenie chorób układu nerwowego, dróg oddechowych i osteoporozy. Borykając się z chorobami oka, przydatków oka, krwi i układu krwio-

twórczego mamy dużo mniejszą możliwość wyboru uzdrowiska, ponieważ pierwszymi dwoma schorzeniami zajmuje się tylko jedno uzdrowisko, natomiast pozostałymi dwoma trzy. Tylko miejscowości nadmorskie i podgórskie zajmują się chorobami endokrynologicznymi, natomiast nerkami, drogami moczowymi, krwią i układem krwiotwórczym miejscowości górskie i podgórskie. Nieliczne wyjątki spośród miejscowości nizinnych i nadmorskich mają w swojej ofercie leczenie chorób układu trawienia i cukrzycy. W obecnych czasach bardzo ważne jest zaspokojenie konkretnych potrzeb kuracjuszy i niejako wyjście im naprzeciw, co jest warunkiem konkurencyjności rynkowej. Przykładowo w ofercie uzdrowisk coraz częściej pojawia się leczenie cukrzycy i otyłości, które stają się poważnym problemem naszych czasów.

Miejscowości uzdrowiskowe rozwijają się w dwóch kierunkach. Pierwszy to specjalizacja w określonym kierunku leczenia (np. Nałęczów – 1 kierunek leczenia, Wapienne – 2, Konstancin-Jeziorna, Przerzeczyn-Zdrój, Żegiestów-Zdrój – po 3), drugi to szeroka oferta usług (np. Kołobrzeg, Świeradów-Zdrój – po 11 spośród 17 kierunków leczenia, Ciechocinek, Świnoujście, Ustroń, Wysowa – po 10).

¹ Art. 13, pkt. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecnictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych mówi o 17 kierunkach leczniczych uzdrowisk.

Tabela 2. Kierunki lecznicze miejscowości uzdrowiskowych
Źródło: opracowanie własne na podstawie www2.mz.gov.pl/...

Miejscowość uzdrowskowa	Choroby																	
	Układu trawienia	Układu nerwowego	Naczyn obwodowych	Górných dróg oddechowych	Dolných dróg oddechowych	Kardiologiczne i nadciśnienie	Krwii układu krwiotwórczego	Endokrynologiczne	Nerek i dróg moczowych	Oka i przydatków oka	Kobiece	Skóry	Ortopedyczno-urazowe	Reumatologiczne				
Dąbki																		6
Kamień Pomorski																		5
Kołobrzeg																		11
Sopot																		6
Świnoujście																		10
Ustka																		7
Augustów																		4
Busko-Zdrój																		6
Ciechocinek																		10
Goczałkowice-Zdrój																		4
Gołdap																		4
Horyniec-Zdrój																		6
Inowrocław																		6
Konstancin-Jeziorna																		3
Krasnobród																		6
Naleczów																		1
Połczyn-Zdrój																		6
Przerzeczyn-Zdrój																		3
Solec-Zdrój																		5
Supraśl																		5
Śwoszowice																		5
Uniejów																		5
Wapienne																		2
Wieniec-Zdrój																		6
Cieplice Śląskie-Zdrój																		7
Czarniawa-Zdrój																		7
Długopole-Zdrój																		6
Duszniki-Zdrój																		8
Iwonicz-Zdrój																		9
Kudowa-Zdrój																		7
Muszyzna-Złockie																		4
Piwniczna																		4
Polanica-Zdrój																		5
Polańczyk																		6
Rymanów-Zdrój																		6
Szczawno-Zdrój																		9
Ustroń																		10
Jedlina-Zdrój																		7
Krynica-Zdrój																		8
Łądek-Zdrój																		7
Rabka-Zdrój																		6
Szczawnica																		5
Świeradów-Zdrój																		11
Wysowa																		10
Zegiestów-Zdrój																		3
Ilość miejscowości uzdrowskowych zaj- mujących się danym schorzeniem	13	25	10	23	21	23	3	7	7	1	10	11	39	42	21	11	10	
% miejscowości uzdrowskowych	29	56	22	51	47	51	7	16	16	2	22	24	87	93	47	24	22	

Warto zaznaczyć, że z punktu widzenia rozwoju produktu turystyki uzdrowiskowej niewystarczające jest łączenie funkcji uzdrowiskowej tylko z występowaniem wód leczniczych czy też walorów klimatycznych. Wręcz konieczne jest tutaj wykorzystanie wszystkich atutów wynikających z położenia przestrzennego. Trzeba więc zwrócić uwagę na istniejący krajobraz (jego estetykę, zróżnicowanie), walory przyrodnicze (np. lesistość, bliskość obszarów prawnie chronionych) i kulturowe (np. zabytki, imprezy kulturalne) oraz istniejący kapitał ludzki. Nieodzowne jest dostrzeżenie wzajemnego wpływu wymienionych czynników. Poza tym uwaga kreatorów rozwoju lokalnego powinna skupiać się także na aktywności lokalnych samorządów terytorialnych oraz organizacji pozarządowych. Z obserwacji przemian miejscowości uzdrowiskowych wynika, że o ich rozwoju często decydują nie wybitne walory uzdrowiskowe, lecz wiele więcej wymienionych czynników, które składają się na atrakcyjność danego obszaru.

Bardzo często czynniki przestrzenne mają wybitny wpływ na czynniki kulturowe. Przykładem jest architektura i sztuka związana z obszarami górskimi. Wszystko to powinno czynić miejscowości uzdrowiskowe wyjątkowo atrakcyjne rekreacyjnie i turystycznie.

Kuracjusze w czasie wolnym od zabiegów uprawiają różnorodne formy turystyki np. zwiedzanie obiektów zabytkowych (turystyka kulturowa) czy przyrodniczych. Najczęściej są to wyjazdy grupowe zorganizowane. W wielu uzdrowiskach pobyt turystów jest urozmaicony różnorodnymi imprezami kulturalnymi, które przyciągają nie tylko kuracjuszy, ale również osoby z zewnątrz. Jako przykład można podać organizowany w Dusznikach-Zdroju festiwal chopinowski, czy festiwal operowy w Busku-Zdroju. Duży wpływ na turystykę uzdrowiskową wywiera również położenie miejscowości uzdrowiskowych w niedalekiej odległości od dużych miast, których bliskość sprzyja rozwijaniu się turystyki weekendowej. Są w Polsce również uzdrowiska, które poza lecznictwem stawiają także na inne aspekty działalności, np. turystykę kongresową w Krynicy-Zdroju.

Zakończenie

Holistyczny model budowania strategii rozwoju miejscowości uzdrowiskowych powinien uwzględniać szeroko rozumianą przestrzeń (przyroda, kultura, krajobraz) połączoną z zasadniczą funkcją zdrowotną pobytu w uzdrowisku wynikającą z walorów klimatycznych i hydrobiologicznych. Nie można jednak pomijać promocji zdrowego stylu

życia (aktywność ruchowa, wellness, zdrowe żywienie). Poza tym samorządy terytorialne powinny dbać o ład przestrzenny związany z estetyczną architekturą, urbanistyką, a wszystko to powinno nawiązywać do indywidualizacji uzdrowisk wynikającej z ich przestrzennego rozmieszczenia w powiązaniu z naturalnymi uwarunkowaniami przyrodniczymi, a następnie kulturowymi i społecznymi.

W obecnych czasach na polskim rynku usług turystycznych zaznacza się dynamiczny rozwój turystyki zdrowotnej. Turyści z reguły coraz częściej poszukują ofert aktywnych urlopów, które będą wspomagały ich zdrowie, kondycję i urodę. Nowe regulacje urlopowe, wzmożona zamożność społeczeństwa i wydłużone weekendy sprawiają, że wyjazdy organizowane są częściej niż raz do roku. Często są dwu-trzydniowe wyjazdy regenerujące siły psychicznofizyczne. Coraz popularniejszą atrakcją miejscowości uzdrowiskowych stają się obiekty spa i wellness, z których turysta może korzystać przez cały rok.

Bibliografia

Gaworecki. W.W. Mroczynski Z. 2008. *Turystyka i sport dla wszystkich w promocji zdrowego stylu życia*. Wyd. WSTiH, Gdańsk.

Hadzik A. 2012. *Uzdrowiska po-*

granicza Polsko-Słowackiego jako obszary realizacji turystyki zdrowotnej, Jedziemy do wód w ... Biuletyn Informacyjny. Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP, nr 1-2.

Kuchcik M. i wsp. 2013. *Potencjał leczniczy klimatu Polski*. Wyd. Akademickie SEDNO, Warszawa.

Leniartek M.K. 2006. *Architektura zrównoważona katalizatorem rozwoju uzdrowisk kłodzkich*, [w:] Iwanek T. (red.) *Turystyka uzdrowiskowa w gospodarce regionu i kraju*. Wyd. WSZ, Wrocław.

Lewandowska A. 2006. *Rozwój turystyki uzdrowiskowej z punktu widzenia wybranych grup interesu*, [w:] Wadejko W. (red.) *Gospodarka turystyczna a grupy interesu*. Wyd. SGH, Warszawa.

Podedworna H., Ruszkowski P. 2008. *Společné aspekty zrównoważonego rozwoju wsi w Polsce. Partycypacja lokalna i kapitał społeczny*. Wyd. Naukowe SCHOLAR, Warszawa.

Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. 2005 nr 167 poz. 1399).

Wojtaszek T. 2006. *Profilaktyczno-zdrowotne działanie wód mineralnych*, J. Elementom, 11(1).

Strony internetowe:

<http://estrefazdrowia.pl/img/Mapa1.jpg>

<http://www2.mz.gov.pl/wwwmz/index?mr=m8&ms=625&ml=pl&mi=625&mx=0&ma=10282>
(strona Ministerstwa Zdrowia)

<http://www.miejscawp.com/mapa.php>

<http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?p=98013730>

http://www.wodadlzdrowia.pl/pb/18960/0/Uzdrowiska_krajowe.html

Spatial and functional distribution health resorts in Poland

Keywords: health, resorts, treatment directions, water treatment

Abstract: Spas are seen as an opportunity for social and economic development of health resorts. Polish spa towns are grouped in the southern and northern parts of the country. Most spas occurs in Lower

Silesia and Lesser Poland. Most are in the group of lowland and foothill spas. Poland belongs to countries that have been generously endowed with natural resources of medicinal products. Spa resorts in our country have excellent climatic conditions, rich deposits of mineral waters, curative, medicinal gases and mud. Most spas deals with the treatment of rheumatic diseases and orthopedic trauma. Few spas in Poland dealing with diseases of the eye, adnexa, blood and hematopoietic system. Spas are developing in two directions: specialization (eg Nałęczów, Wapienne, Konstancin-Jeziorna, Przerzeczyn-Zdrój, Żegiestów-Zdrój) or a wide range (eg, Kołobrzeg, Świeradów-Zdrój, Ciepłocinek, Świnoujście, Ustroń, Wysowa). During the development of spa tourism product should not forget about such factors as: landscape, natural and cultural values.

REFERATY

Anna Helena Sawicka

Pracownia architektoniczno-artystyczna SMART DESIGN w Lublinie

Joanna Janicka

Katedra Turystyki i Rekreacji, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

Zagospodarowanie przestrzenne i estetyka, jako nieodzowny element obszarów i obiektów uzdrowskich

Słowa kluczowe: turystyka uzdrowska, estetyka, zagospodarowanie przestrzenne, SPA&Wellness

Streszczenie: Zagospodarowanie przestrzenne ma bezpośredni związek z jakością krajobrazu, który powinien korzystnie oddziaływać na zaspokajanie potrzeb zdrowotnych, rekreacyjnych i estetycznych kuracjuszy. Jako część składową krajobrazu traktuje się kształt architektoniczny budynków na terenie miejscowości uzdrowskiej. Do zadań zrównoważonej architektury należy zaliczyć: ogólną i szczególną (niepełnosprawni) dostępność, bezpieczeństwo obiektu, budowę z materiałów niewpływających szkodliwie na zdrowie, efektywność wykorzystania powierzchni zewnętrznej i wewnętrznej oraz

kompozycje ze środowiskiem przyrodniczym. Elementami przestrzennymi charakterystycznymi dla uzdrowskich są: deptaki, parki zdrojowe i budynki sanatoryjne. Dobrym przykładem zagospodarowania przestrzennego miejscowości uzdrowskich są układy architektoniczne z XIX i pierwszej połowy XX wieku w Małopolsce, na Podkarpaciu i na Dolnym Śląsku. Ponad połowa współczesnych turystów traktuje SPA&Wellness jako najważniejsze usługi uzupełniające w uzdrowskich. Osoby korzystające z tego typu usług bardzo cenią sobie estetykę wystroju i klimat nadany wnętrzu obiektów. Dążąc do rozwoju usług uzdrowskich należy doceniać ich dotychczasową estetykę i rolę w zagospodarowaniu przestrzennym.

Wstęp

Rozpatrując dobra turystyczne, z uwagi na pochodzenie wyróżniamy walory przyrodnicze oraz walory kulturowe. Te ostatnie dzielą się na walory materialne i niematerialne, czyli związane z działalnością człowieka i jednocześnie mające ogromny wpływ na postrzeganie zajmowanej przez niego przestrzeni. Najczęściej przestrzeń zmieniana jest przez rolnictwo, przemysł i powstające nowe obiekty architektoniczne. Jednak wszelkie parki i ogrody (pałacowe, dworskie, miejskie), także stanowią dzieło myśli i ręki ludzkiej, stąd należy je traktować, jako walory przyrodniczo-kulturowe, mające duży wpływ na kształtowanie przestrzeni odwiedzanej przez turystów.

Wobec postępującej globalizacji we wszystkich działach gospodarki należy zwracać szczególną uwagę na zagospodarowanie przestrzeni, chroniąc regionalizm i unikając wszelkiej unifikacji [Sawicki 2005, ss. 23-24]. W szczególności dotyczy to miejscowości uzdrowiskowych, ponieważ proces utrzymania i przywracania zdrowia pensjonariuszy uzależniony jest także od tego jak postrzegają otaczające środowisko przyrodnicze i kulturowe. Z badań prowadzonych w różnych regionach świata wynika, że w kategoriach estetycznych zagospodarowanie przestrzenne ma bardzo korzystny wpływ na re-

kreację psychiczną, a tym samym związek z ogólni pojmowaną turystyką, w tym szczególnie turystyką uzdrowiskową [Winiarski, Zdebski 2008, ss. 83].

Rola zagospodarowania przestrzennego w uzdrowiskach

Zagospodarowanie przestrzenne ma bezpośredni związek z jakością krajobrazu, który powinien korzystnie oddziaływać na zaspokajanie potrzeb zdrowotnych, rekreacyjnych i estetycznych kuracjuszy. Pozytywne bodźce krajobrazowe wpływają na odprężenie organizmu, kształtują pozytywny obraz świata i pomagają zachować optymistyczny nastrój. Potęguje to i rozwija sferę psychiczną człowieka, a w konsekwencji powoduje większą skuteczność leczenia i rehabilitacji uzdrowiskowej [Ponikowska, Ferson 2009, ss. 190-191].

Zwykle jako część składową krajobrazu traktuje się kształt architektoniczny budynków na terenie miejscowości uzdrowiskowej. Warto jednak podkreślić, że tutaj szczególnie trzeba trzymać się idei zrównoważonej architektury, w której powinno przestrzegać się zarówno wzorców trwałości, użyteczności jak i piękna. Tak więc do zadań zrównoważonej architektury należy zaliczyć: ogólną i szczególną (niepełnosprawni) dostępność, bezpieczeństwo obiektu, budowę z materiałów niewpływających szkodliwie na zdrowie, efektyw-

ność wykorzystania powierzchni zewnętrznej i wewnętrznej oraz kompozycji ze środowiskiem przyrodniczym.

Na przestrzeni minionych dwóch wieków ukształtował się układ przestrzenny charakterystyczny dla uzdrowisk, a mianowicie kanon urbanistyczny obejmuje deptaki i bardzo zadbane stylowy park zdrojowy oraz architektonicznie ciekawe budynki wchodzące w skład zagospodarowania sanatoryjnego. W ten sposób tworzy się specyficzna atmosfera i czytelny obraz kompozycji przestrzennej [Mirek 2012, ss. 90]. Niestety w wielu przypadkach nowa zabudowa w miejscowościach uzdrowiskowych bardzo słabo nawiązuje do wcześniej utworzonego charakteru tych obszarów.

Dla uzdrowisk zawsze kluczowym elementem był transport. Obecnie dominuje transport drogowy związany z hałasem, zanieczyszczeniami gazowymi, pyłowymi i dużych rozmiarów parkingami, co psuje nie tylko harmonię przestrzenną, ale i niszczy środowisko naturalne.

Dobrym przykładem zagospodarowania przestrzennego uzdrowisk są układy architektoniczne rodem z XIX wieku i pierwszej połowy XX wieku w Małopolsce, na Podkarpaciu oraz na Dolnym Śląsku [Balińska 1991, ss. 66-67, Ranoszek 2006, ss. 214, Weiser 2006, ss. 238-239].

Warto tutaj wspomnieć o Wieliczce, która niewątpliwie zwiększa atrakcyjność turystyczną Krakowa, bowiem do obecnego tam Muzeum Żup Solnych przybywa rocznie 1,3 mln turystów. Można tam zwiedzić unikalny podziemny układ architektoniczny w postaci Kaplicy św. Kingi, kortów tenisowych i szpitala dla astmatycznych dzieci [Kruczek 2012, ss. 65-67].

Wellness a przestrzeń zewnętrzna i wewnętrzna zakładu uzdrowiskowego

Turystyka SPA&Wellness wywodzi się z turystyki uzdrowiskowej, lecz obecnie urosła już do samodzielnego poddziału turystyki zdrowotnej. Świadczy o tym chociażby fakt, że ośrodki tego typu nawiązują do zasadniczych form lecznictwa w uzdrowiskach. Najczęściej podaje się, że SPA jest skrótem od łacińskiego *sanus per aquam*, czyli zdrowie dzięki wodzie. Natomiast pojęcie wellness pochodzi od angielskich słów: *well being* (być w dobrym zdrowiu) oraz *fitness* (być w dobrej kondycji). Wellness jest pojęciem szerszym i obejmuje elementy: fizyczne, kulturalne, emocjonalne, duchowe, a nawet społeczne w połączeniu ze środowiskiem. Wynika stąd, że pojęcie SPA właściwie powinno być zaliczane do usług wellness, jednak z powodów marketingowych jest zwykle wydzielane jako zespół

usług do których zalicza się: baseny, kąpiele w błocie, glince i borowinie, hydroterapię, łaźnie parowe, bicz wodne, prysznice, kabiny termalne i masaże.

Z badań amerykańskich wynika, że 58% współczesnych turystów traktuje SPA & Wellness jako najważniejsze usługi uzupełniające, ważniejsze niż gra w golfa czy też plażowanie (Hańczakiewicz 2008). Byłoby więc poważnym błędem gdyby w zakładach uzdrowiskowych nie korzystano z powyżej zarysowanych działań.

W dobie poszukiwania przewagi konkurencyjnej ośrodki SPA&Wellness, a szczególnie te umieszczane w uzdrowiskach powinny być urządzone według najlepszych wzorów architektury wnętrz i sztuki. Poza tym powinny mieć architektonicznie estetyczne połączenie z przestrzenią parkową. Z przeprowadzonych badań wynika, że osoby korzystające z tego typu usług bardzo cenią sobie estetykę wystroju i klimat nadany wnętrzu obiektów (Hańczakiewicz 2008, ss. 516, Palmowska, Rutkowski 2011, ss. 182-185).

Podsumowanie

Dążąc do rozwoju usług sanatoryjnych należy doceniać ich dotychczasową estetykę i rolę w zagospodarowaniu przestrzennym. Wszelkie działania związane z rozbudową i budową uzdrowisk

powinny nawiązywać do idei zrównoważonego rozwoju architektury. W wielu uzdrowiskach stylowa architektura budowli łączy się z estetyką przestrzeni parkowej i ten kanon należy dalej podtrzymywać, ponieważ to nadaje indywidualny ton zagospodarowanej przestrzeni i poprzez wrażenie estetyczne oddziałujące na proces podtrzymywania lub odzyskiwania zdrowia przez pensjonariuszy.

W zasadzie usługi sanatoryjne należą do podrodzaju turystyki uzdrowiskowej ale w obecnych czasach ze względów marketingowych należy je łączyć także z usługami należącymi do podrodzaju turystyki Wellness czasami określanej jako SPA&Wellness. W tym ostatnim przypadku nie można zapominać o roli estetyki w wystroju wnętrz.

Piśmiennictwo

Balińska G. 1991. Architektura zespołu uzdrowiskowego w Szczawnicy Zdroju, Kronika Wałbrzyska, Wałbrzych, s. 66-67.

Hańczakiewicz J. 2008. Koncepcja SPA w hotelarstwie, [w:] Gaworecki W.W., Mroczynski Z. (red.), Turystyka i sport dla wszystkich w promocji zdrowego stylu życia. Wyd. USTiH w Gdańsku, Gdańsk, s. 516.

Kruczek Z. 2012. Atrakcyjność turystyczna uzdrowisk karpackich, [w:] Szromek A.R. (red.), Uzdrowiska i ich funkcja turystyczno-lecz-

nicza, Wyd. Proksenia, Kraków, s. 65-67.

Mirek J. 2012. Dbłość o harmonię krajobrazu i zagospodarowania przestrzennego uzdrowisk, [w:] Szromek A. R. (red.), *Uzdrowiska i ich funkcja turystyczno-lecznicza*, Wyd. Proksenia, Kraków, s. 90.

Palmowska N. Rutkowski P. 2011. *Turystyka uzdrowiskowa a turystyka SPA&Wellness*, [w:] Boruszcak M. (red.), *Turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa*. Wyd. WSTiH w Gdańsku, Gdańsk, s. 182-185.

Ponikowska I., Ferson D. 2009. *Nowoczesna medycyna uzdrowiskowa*. MeDi Press, Warszawa, s. 190-191.

Ranoszek W. 2006. Walory dla turystyki zdrowotnej w dawnych uzdrowiskach północnej części Dolnego Śląska, [w:] Iwanek T.

(red.), *Turystyka uzdrowiskowa w gospodarce regionu i kraju*. Wyd. WSZ „Edukacja”, Wrocław, s.214.

Sawicki B. 2005. The role of globalisation in the development of rural tourism in Poland, [w:] Obołyński K., Cynarski W. (red.), *Regional Tourism Versus European Integration and Globalisation*, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów, s. 23-24.

Weiser P. 2006. Architektura obiektów w dolnośląskich zdrojach związanych z turystyką, [w:] Iwanek T. (red.), *Turystyka uzdrowiskowa w gospodarce regionu i kraju*. Wyd. WSZ „Edukacja”, Wrocław, s. 238-239.

Winiarski R., Zdebski J. 2008. *Psychologia turystyki*. Wyd. Akademickie i Profesjonalne, Warszawa, s. 83.

